

**CURTEA DE APEL
CENTRU**

Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Teilor 4
e-mail: cac@justice.md, Tel.: /373 22/ 409 209
www.instante.justice.md

4-35/11-1531 AD. P. 166

Nº dosar. 1a-182/2026

**Către Președintele Curții Constituționale a Republicii Moldova,
Doamnei Domnica Manole,
Adresa: mun. Chișinău, str. A. Lăpușneanu, nr.28,
MD-2004.**

Prin prezenta, Curtea de Apel Centru, Vă expediază în adresa dumneavoastră sesizarea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate înaintată de către avocații Svetlana Olari și Anatolie Jereghi în interesele inculpatei Prodan Lilia, privind verificarea constituționalității art. 371 alin. (1) pct. 2 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 122/2003, formulată la examinarea cererii de apel.

Anexe:

-Sesizarea și cererea privind excepția de neconstituționalitate din 02.06.2026 pe 13 file.

-Încheierea Colegiului Penal al Curții de Apel Centru nr. 1a-182/2026 din 14.07.2026 pe 4 file.

**Președintele interimar al
Curții de Apel Centru**

Mîra Ghenadie

Executor: Dascaluic Cristina

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

A. Autorul excepției de neconstituționalitate¹**A.1. Persoană fizică****1. Nume**

PRODAN

2. Prenume

Lilia

3. Adresă (va fi anonimizată)**5. Reprezentant (dacă este cazul)**

Jereghi Anatolie, avocat, Svetlana Olari, avocată — apărători ai inculpatei

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecății instanței de drept comun²

Cauza penală nr. 1-2253/2020 se află pe rolul Curții de Apel Chișinău, în cadrul procedurii de apel declarate împotriva sentinței pronunțate de Judecătoria Chișinău (sediul Buiucani) la 26 ianuarie 2026, de către judecătorul Alexandru Negru. Prin sentința contestată, Prodan Lilia Tudor a fost condamnată pentru săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 326 alin. (3) lit. a) și art. 326 alin. (2) lit. c) din Codul penal al Republicii Moldova, trafic de influență în patru episoade distincte, fiind stabilită o pedeapsă sub formă de șase ani închisoare, cu privarea de dreptul de a exercita profesia de avocat pe un termen de cinci ani.

Sub aspectul problemei constituționale invocate prin prezenta sesizare, cauza se caracterizează prin faptul că, din totalul de opt martori ai acuzării, numai doi au fost audiați nemijlocit în ședința de judecată. Declarațiile martorilor Coniuhov Oleg, Costru Dumitru, Perjuc Vladimir și Zlotea Ghenadie au fost date citirii în temeiul art. 371 alin. (1) pct. 2 din Codul de procedură penală, cu motivarea că aceștia se află în afara teritoriului Republicii Moldova. Declarațiile citite au constituit probe determinante pentru condamnare în cel puțin două dintre cele patru episoade reținute prin sentința contestată.

Instanța de fond nu a efectuat o analiză privind caracterul determinant al fiecărei declarații citite în raport cu soluția de condamnare, nu a examinat existența unor modalități alternative de audiere a martorilor și nu a identificat garanții compensatorii suficiente pentru asigurarea efectivă a dreptului la apărare. Aceasta, deși instanța a făcut trimitere formală, la paragraful 17 al sentinței, la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului referitoare la utilizarea declarațiilor martorilor absenți.

Prezenta cauză se deosebește în mod esențial de dosarul nr. 1-18/2018 (Eriomenco), care a stat la baza sesizării examinate prin Decizia Curții Constituționale nr. 47 din 27 aprilie 2023. În cauza Eriomenco, problema ridicată privea claritatea sintagmei „imposibilitate absolută de a se prezenta în instanță” în calitate de condiție pentru aplicarea mecanismului de citire a declarațiilor. Autorul acelei sesizări susținea că norma nu oferă criterii suficiente pentru constatarea existenței imposibilității de prezentare a martorului.

În prezenta cauză, instanța de fond nu a întâmpinat dificultăți în constatarea faptului că martorii se află în afara Republicii Moldova, iar existența imposibilității de prezentare nu a constituit un aspect litigios între părți. Problema constituțională ridicată prin prezenta sesizare este diferită și privește etapa ulterioară constatării imposibilității de prezentare a martorului. Mai exact, norma contestată nu stabilește obligații procedurale clare pentru instanță privind verificarea proporționalității utilizării declarațiilor citite și identificarea garanțiilor necesare pentru protecția efectivă a dreptului la apărare și a dreptului la confruntarea martorilor acuzării. În consecință, prezenta sesizare ridică o problemă constituțională distinctă, care are un obiect normativ diferit și derivă dintr-o situație factuală diferită de cea analizată anterior de Curtea Constituțională.

C. Obiectul sesizării³

Autorul excepției solicită controlul constituționalității art. 371 alin. (1) pct. 2 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 122/2003, în special în privința sintagmei „pot avea loc” din alin. (1) al aceluiași articol, interpretată în coroborare cu mecanismul normativ prevăzut la pct. 2. Se invocă neconstituționalitatea normei în măsura în care această formulare conferă instanței o putere discreționară de a dispune citirea declarațiilor martorilor absenți fără a o obliga să verifice dacă declarația are caracter unic sau determinant pentru soluția de condamnare, fără a examina existența unor posibilități rezonabile de audiere alternativă înainte de constatarea imposibilității de prezentare și fără a identifica garanții compensatorii concrete atunci când declarația citită are caracter determinant pentru soluția cauzei.

Sintagma „pot avea loc” din art. 371 alin. (1) din Codul de procedură penală nu stabilește obligații procedurale clare pentru instanță în momentul în care este aplicat mecanismul citirii declarațiilor. Norma descrie o facultate acordată instanței, fără a condiționa exercitarea acesteia de respectarea unor exigențe procedurale legate de dreptul la apărare și dreptul la confruntarea martorilor acuzării. Prin structura sa lingvistică și normativă, dispoziția contestată conferă instanței o marjă discreționară largă, care nu este însoțită de criterii minime necesare pentru ca exercitarea acestei discreții să rămână compatibilă cu art. 20 din Constituție privind accesul liber la justiție și dreptul la un remediu efectiv, art. 21 privind prezumția nevinovăției și art. 26 privind dreptul la apărare, interpretate în coroborare cu art. 6 paragrafele 1 și 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, aplicabile în ordinea constituțională în temeiul art. 4 din Constituție.

În subsidiar, controlul constituționalității este solicitat și în privința sintagmei „imposibilitatea absolută de a se prezenta în instanță” din art. 371 alin. (1) pct. 2 din Codul de procedură penală. Critica nu privește lipsa de claritate a acestei sintagme, aspect deja examinat de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 47/2023, ci efectul său juridic în combinație cu sintagma „pot avea loc”. Chiar și atunci când imposibilitatea de prezentare a martorului este constatată în mod legal și corect, norma nu obligă instanța să verifice proporționalitatea utilizării declarației citite și nici să identifice garanții compensatorii suficiente pentru protecția efectivă a dreptului la apărare. În consecință, mecanismul normativ contestat permite ca o condamnare să fie întemeiată în mod determinant pe declarații față de care apărarea nu a avut posibilitatea efectivă de a exercita dreptul la confruntare.

Prin urmare, obiectul prezentei sesizări este distinct de cel examinat prin Decizia Curții Constituționale nr. 47 din 27 aprilie 2023, pronunțată în cauza nr. 9g/2023. Critica formulată în prezenta cauză nu privește claritatea condițiilor de acces în mecanismul citirii declarațiilor, ci absența din structura normativă a unor obligații procedurale referitoare la verificarea proporționalității utilizării declarațiilor și la garantarea efectivă a dreptului la confruntare după activarea mecanismului prevăzut de art. 371 alin. (1) pct. 2 din Codul de procedură penală. Aceasta reprezintă o problemă constituțională distinctă, care nu a constituit anterior obiect al controlului de constituționalitate exercitat în cauza nr. 9g/2023.

În această parte a formularului se vor menționa prevederile contestate în fața Curții Constituționale, potrivit competenței sale ratione materiae. Aceste prevederi trebuie să fie aplicabile la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție⁴

Sintagma „pot avea loc” din art. 371 alin. (1) din Codul de procedură penală, interpretată în coroborare cu pct. 2 al aceluiași alineat, este direct incidentă în prezenta cauză. Aceasta a constituit temeiul normativ în baza căruia instanța de fond a admis demersul acuzării privind citirea declarațiilor martorilor absenți, exercitând facultatea conferită de normă fără existența unor criterii legale privind verificarea proporționalității acestei măsuri. Prin modul în care a fost aplicată, dispoziția contestată a produs o ingerință concretă în exercitarea drepturilor fundamentale ale inculpatei.

Primul drept afectat este dreptul la apărare, garantat de art. 26 din Constituție, care include și dreptul de a confrunța martorii acuzării. O normă care acordă instanței posibilitatea de a dispune citirea declarațiilor martorilor absenți fără a o obliga să verifice existența unor garanții constituționale minime face ca exercitarea dreptului la confruntare să depindă de aprecierea discreționară a instanței, și nu de un mecanism de protecție stabilit clar prin lege.

Al doilea drept afectat este prezumția nevinovăției, garantată de art. 21 din Constituție. În măsura în care condamnarea este întemeiată în mod determinant pe declarații față de care apărarea nu a avut posibilitatea efectivă de a exercita dreptul la confruntare, iar norma nu obligă instanța să verifice dacă utilizarea unor asemenea declarații este proporțională și compatibilă cu exigențele unui proces echitabil, apar serioase probleme privind caracterul legal și echitabil al constatării vinovăției.

Al treilea drept afectat este dreptul la un remediu efectiv, garantat de art. 20 alin. (1) din Constituție. Atunci când cadrul normativ nu stabilește criterii minime care să facă exercitarea puterii discreționare a instanței controlabilă și previzibilă, procedura nu oferă inculpatului un cadru efectiv pentru contestarea utilizării unor probe determinante pentru condamnare.

Toate aceste garanții beneficiază și de protecția art. 6 paragrafele 1 și 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, dispoziții care fac parte din ordinea constituțională a Republicii Moldova în temeiul art. 4 din Constituție.

⁴ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta de ce consideră aplicabil unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție, adică va argumenta dacă există o ingerință în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție.

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție⁵

Ce prevede norma și ce efecte produce sintagma contestată

Articolul 371 alin. (1) din Codul de procedură penală prevede că citirea declarațiilor martorilor „pot avea loc”, la cererea părților, în cazurile expres prevăzute de lege. Sintagma „pot avea loc” descrie o facultate acordată instanței, nu o procedură condiționată de respectarea unor obligații procedurale concrete. Norma nu obligă instanța să verifice caracterul determinant al declarației pentru soluția de condamnare, nu obligă examinarea existenței unor modalități alternative de audiere a martorului și nu obligă identificarea unor garanții compensatorii suficiente pentru protecția efectivă a dreptului la apărare.

Punctul 2 al aceluiași alineat prevede că citirea declarațiilor poate avea loc atunci când martorul lipsește, iar absența sa este justificată prin imposibilitate absolută de prezentare în instanță sau prin motive ce țin de securitate, cu condiția că audierea acestuia a fost efectuată în conformitate cu art. 109 și 110 din Codul de procedură penală. Această condiție privește exclusiv legalitatea obținerii declarației în faza urmăririi penale și nu reglementează proporționalitatea utilizării declarației în cadrul procesului de condamnare.

În consecință, norma permite instanței să admită citirea unor declarații care pot avea caracter determinant pentru condamnare fără a verifica dacă acestea constituie singura sau principala probă pe un anumit episod, fără a examina dacă martorul putea fi audiat prin alte mijloace procedurale și fără a identifica garanții compensatorii care să compenseze imposibilitatea confruntării directe. Toate aceste efecte rezultă din structura normativă a sintagmei „pot avea loc”, care conferă instanței o marjă discreționară largă, fără a condiționa exercitarea acesteia de respectarea unor garanții constituționale minime.

De ce problema ridicată este una de constituționalitate a normei, și nu una de simplă aplicare a legii

Prin Decizia nr. 47 din 27 aprilie 2023, Curtea Constituțională a reținut, la paragraful 26, că instanțele judecătorești trebuie să examineze ponderea declarațiilor citite și existența unor garanții compensatorii, în conformitate cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului. La paragraful 27, Curtea a reținut că instanțele de drept comun au competența de a aplica direct standardele convenționale.

Aceste constatări confirmă existența unor exigențe constituțional-convenționale aplicabile în materie. Totuși, ele nu confirmă că obligațiile respective sunt prevăzute expres în textul art. 371 din Codul de procedură penală. Există o diferență esențială între existența competenței instanței de a aplica un standard convențional și existența unei obligații legale clare care să impună aplicarea acelui standard. Competența oferă posibilitatea de aplicare; obligația normativă impune respectarea standardului ca exigență legală obligatorie.

Atunci când protecția unui drept fundamental depinde exclusiv de exercitarea discreționară a unei competențe judiciare și nu de existența unor obligații prevăzute expres de lege, nivelul de protecție al

În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta, după caz, de ce consideră că îi este încălcat unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție. Este recomandabil ca acesta să urmeze, în argumentarea sa, următorii pași: (1) dacă ingerința unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție este prevăzută de lege; în caz afirmativ, (2) dacă ingerința urmărește realizarea unui scop legitim permis de Constituție; în caz afirmativ, (3) dacă există o legătură rațională între ingerință și scopul legitim urmărit; în caz afirmativ, (4) dacă ar putea fi instituite alte măsuri legislative la fel de eficiente și mai puțin intruzive pentru dreptul/drepturile fundamentale discutate; în caz afirmativ, (5) dacă ingerința este proporțională cu scopul legitim urmărit.

drepturilor fundamentale devine variabil și imprevizibil. În asemenea condiții, persoane aflate în situații similare pot beneficia de standarde diferite de protecție, în funcție de aprecierea fiecărei instanțe. Totodată, lipsa unor obligații procedurale clare face imposibilă sancționarea omisiunii instanței de a efectua verificările necesare, deoarece norma însăși nu impune aceste verificări. În consecință, persoana vizată nu poate cunoaște din textul legii care sunt garanțiile concrete de care beneficiază în cadrul procedurii. Aceasta reprezintă o problemă de constituționalitate a normei, și nu doar una de aplicare judiciară.

Prezenta cauză ilustrează în mod concret acest mecanism normativ. Instanța de fond a invocat formal, la paragraful 17 al sentinței, standardul stabilit de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauza *Al-Khawaja și Tahery c. Regatul Unit* și a afirmat conformitatea procedurii cu exigențele Convenției Europene, fără a efectua în mod real verificarea caracterului determinant al declarațiilor, fără a analiza existența unor alternative de audiere și fără a identifica garanții compensatorii. Această situație nu s-a produs în pofida normei contestate, ci tocmai ca efect al structurii sale normative. Sintagma „pot avea loc” nu obliga instanța să efectueze aceste verificări. Dacă norma ar fi condiționat utilizarea declarațiilor determinante de existența unor garanții compensatorii și de verificarea proporționalității măsurii, instanța nu ar fi putut limita analiza la o simplă invocare formală a standardului convențional.

Diferența față de cauza Eriomenco și față de Decizia Curții Constituționale nr. 47/2023

În cauza Eriomenco, examinată în cadrul sesizării nr. 9g/2023, autorul excepției a contestat sintagma „imposibilitate absolută de a se prezenta în instanță”, susținând că aceasta este lipsită de claritate și nu oferă instanței criterii suficiente pentru constatarea imposibilității de prezentare a martorului. Curtea Constituțională a respins excepția, reținând că problema ține de interpretarea și aplicarea normei la circumstanțele concrete ale cauzei și că instanțele judecătorești au competența de a aplica direct standardele convenționale.

Prezenta sesizare este diferită în mai multe aspecte esențiale.

În primul rând, obiectul normativ al controlului este diferit. Sintagma contestată în prezenta cauză este „pot avea loc” din art. 371 alin. (1) din Codul de procedură penală, sintagma care nu a constituit obiectul controlului de constituționalitate în cauza nr. 9g/2023. Critica referitoare la sintagma „imposibilitate absolută” este menținută doar în subsidiar și dintr-o perspectivă distinctă: nu lipsa de claritate a condiției de imposibilitate este contestată, ci lipsa unei legături normative între constatarea imposibilității și obligația instanței de a verifica proporționalitatea utilizării declarației și existența garanțiilor compensatorii.

În al doilea rând, natura criticii constituționale este diferită. Cauza Eriomenco ridică o problemă de claritate și previzibilitate a normei prin prisma art. 23 din Constituție. Prezenta sesizare ridică o problemă de proporționalitate a ingerinței în drepturile fundamentale și de absență a unor garanții procedurale minime necesare pentru protecția efectivă a dreptului la apărare și a prezumției nevinovăției, garantate de art. 26 și art. 21 din Constituție, interpretate în coroborare cu art. 6 paragraful 3 lit. d) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

În al treilea rând, situația factuală este diferită. În cauza Eriomenco nu rezulta că declarațiile citite aveau caracter determinant pentru condamnare. În prezenta cauză, sentința contestată conține referințe explicite la declarațiile martorilor absenți ca probe pe baza cărora instanța a considerat faptele demonstrate. La paragraful 18 al sentinței, condamnarea pe episodul Coniuhov Dumitru se întemeiază în mod determinant pe declarațiile citite. Declarațiile lui Perjuc Vladimir, în calitate de denunțator și participant la operațiunea de flagrant dirijat, au avut un rol determinant în interpretarea transcriptului

audio și în respingerea apărării întemeiate pe provocare. Prin urmare, caracterul determinant al declarațiilor citite rezultă direct din conținutul sentinței atacate.

Echilibrarea intereselor constituționale și caracterul disproporționat al normei

Interesul statului de a asigura continuitatea procesului penal și de a valorifica declarațiile martorilor care nu pot fi prezenți în instanță reprezintă un scop legitim. Mecanismul citirii declarațiilor martorilor absenți nu este, în sine, incompatibil cu Constituția și cu Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Problema de constituționalitate apare la nivelul structurii normative a mecanismului. Sintagma „pot avea loc” acordă instanței posibilitatea de a utiliza declarații determinate pentru condamnare fără a o obliga să verifice dacă limitarea dreptului la confruntare este justificată și proporțională în circumstanțele concrete ale cauzei.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit, în cauzele *Al-Khawaja și Tahery c. Regatul Unit* și *Schatschaschwili c. Germania*, un set de garanții procedurale necesare pentru ca utilizarea declarațiilor martorilor absenți să rămână compatibilă cu art. 6 paragraful 3 lit. d) din Convenție. Aceste garanții includ verificarea caracterului determinant al declarației, examinarea existenței unor alternative de audiere și identificarea unor garanții compensatorii suficiente. Jurisprudența Curții Europene nu interzice mecanismul citirii declarațiilor; ea stabilește condițiile în care utilizarea acestuia rămâne compatibilă cu dreptul la un proces echitabil.

Legiuitorul Republicii Moldova a reglementat condițiile formale privind obținerea declarației în faza urmăririi penale, însă nu a reglementat obligațiile privind verificarea proporționalității utilizării declarației în cadrul procesului de condamnare. Această omisiune legislativă generează caracterul disproporționat al normei.

Există o măsură legislativă mai puțin intruzivă și la fel de eficientă pentru realizarea scopului legitim urmărit de stat: condiționarea utilizării mecanismului prevăzut de art. 371 alin. (1) din Codul de procedură penală de verificarea de către instanță a caracterului determinant al declarației, a existenței unor modalități alternative de audiere și a existenței unor garanții compensatorii suficiente. O asemenea reglementare ar permite menținerea mecanismului citirii declarațiilor în situațiile justificate și, în același timp, ar preveni utilizarea disproporționată a acestuia în detrimentul dreptului la apărare.

Relevanța concretă a sesizării și delimitarea față de motivele de apel

Prezenta sesizare nu solicită Curții Constituționale reevaluarea probelor administrate în cauza penală, aprecierea credibilității martorilor sau pronunțarea asupra temeiniciei condamnării. Controlul solicitat este unul exclusiv normativ și privește compatibilitatea sintagmei „pot avea loc” din art. 371 alin. (1) din Codul de procedură penală, coroborată cu mecanismul prevăzut la pct. 2 al aceluiași alineat, cu art. 20, 21 și 26 din Constituție, prin prisma absenței unor criterii de proporționalitate și a unor garanții compensatorii suficiente.

Prezenta sesizare nu substituie motivele de apel formulate în cauza penală și nici cererile privind readministrarea probelor sau audierea martorilor formulate separat în fața Curții de Apel. Apărarea își menține integral argumentele formulate în apel referitoare la aprecierea probelor, credibilitatea martorilor și legalitatea administrării probatoriului. Obiectul prezentei excepții este limitat exclusiv la problema constituțională generată de structura normativă a art. 371 alin. (1) din Codul de procedură penală. Verificarea modului concret în care norma a fost aplicată în prezenta cauză aparține instanței de apel, în cadrul controlului judiciar ordinar.

F. Lista documentelor relevante (dacă este cazul)⁶

În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va enumera documentele relevante (extrasul cu prevederile normative contestate, alte hotărâri sau decizii ale Curții Constituționale cu un obiect similar, alte hotărâri sau decizii cu obiect similar pronunțate de alte curți constituționale, jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, studii de drept comparat), pe care va anexa.

G. Declarația și semnătura autorului sesizării⁷

Subsemnata Prodan Lilia Tudor, prin reprezentantul său legal Jereghi Anatolie, avocat, Svetlana Olari, avocată declar pe propria onoare că toate informațiile prezentate în cuprinsul prezentei sesizări sunt veridice și corespund situației de fapt și de drept a cauzei.

Prezenta sesizare privind excepția de neconstituționalitate este formulată în baza art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova și a art. 7 din Legea nr. 317/1994 cu privire la Curtea Constituțională, în cadrul judecării în apel la Curtea de Apel Chișinău, dosar nr. 1-2253/2020.

Data: 02.06.2026

Semnătura autorului sesizării:

⁷ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va declara pe propria sa onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice, semnând la final.

ÎN CHEIERE

14 iulie 2026

mun. Chişinău

Colegiul Penal al Curţii de Apel Centru

Având în componenţa sa:

Preşedintele şedinţei de judecată,

Judecătorul

Judecătorii

Grefierul

Cu participarea:

Procurorului

Avocatului

Avocatului

În lipsa:

Inculpatei

Denis Băbălău

Elisaveta Buzu şi Vladislav Schibin

Cristina Dascaluic

Cristina Gladcov

Anatolie Jereghi

Svetlana Olari

Prodan Lilia

judecând, în ordine de apel, în şedinţă de judecată publică, cererea privind sesizarea Curţii Constituţionale înaintată de către avocaţii Anatolie Jereghi şi Svetlana Olari, depusă în interesele inculpatei Prodan Lilia, privind verificarea constituţionalităţii art. 371 alin. (1) pct. 2) din Codul de procedură penală, înaintată în cadrul cauzei penale la apelurile declarate de către apărătorul Anatolie Jereghi şi Svetlana Olari în interesele inculpatei Prodan Lilia, împotriva sentinţei Judecătoriei Chişinău, sediul Buiucani din 26 ianuarie 2026,

CONSTATĂ:

Pe rolul Curţii de Apel Centru, se află în examinare cauza penală la apelurile declarate de către apărătorul Anatolie Jereghi şi Svetlana Olari în interesele inculpatei Prodan Lilia, împotriva sentinţei Judecătoriei Chişinău, sediul Buiucani din 26 ianuarie 2026.

La data de 02 iunie 2026, avocaţii Anatolie Jereghi şi Svetlana Olari, în interesele inculpatei Prodan Lilia au depus o cerere privind sesizarea Curţii Constituţionale a Republicii Moldova şi ridicarea excepţiei de neconstituţionalitate pentru a verifica constituţionalitatea art. 371 alin. (1) pct. 2) din Codul de procedură penală, solicitând admiterea cererii şi ridicarea excepţiei de neconstituţionalitate a art. 371 alin. (1) pct. 2 din Codul de procedură penală, în privinţa sintagmei „pot avea loc” din alin. [1] al aceluiaşi articol, interpretată în coroborare cu mecanismul normativ prevăzut la pct. 2, în măsura în care aceasta conferă instanţei posibilitatea de a dispune citirea declaraţiilor martorilor absenţi fără a o obliga să verifice caracterul determinant al declaraţiei, existenţa unor modalităţi alternative de audiere şi existenţa unor garanţii compensatorii suficiente. Sesizarea Curţii Constituţionale pentru exercitarea controlului constituţionalităţii normei contestate prin raportare la art. 20, 21, 26 şi 4 din Constituţie, interpretate în coroborare cu art. 6 paragrafele 1 şi 3 din Convenţia Europeană a Drepturilor Omului, şi transmiterea către Curtea Constituţională a materialelor relevante ale cauzei. Suspendarea examinării apelului până la soluţionarea excepţiei de neconstituţionalitate, în măsura în care dispoziţiile procedurale aplicabile permit sau impun o asemenea măsură procesuală.

În cererea de sesizare se invocă faptul că, „Norma contestată este art. 371 alin. (1) pct. 2 din Codul de procedură penală, în special sintagma „pot avea loc” din cuprinsul

alin. (1) al aceluiași articol, interpretată în coroborare cu mecanismul normativ prevăzut la pct. 2. Sintagma contestată conferă instanței posibilitatea de a dispune citirea declarațiilor martorilor absenți fără a condiționa această măsură de verificarea caracterului unic sau determinant al declarației pentru soluția de condamnare, de examinarea unor posibilități rezonabile de audiere alternativă înainte de recurgerea la citire și de identificarea unor garanții compensatorii suficiente atunci când declarația are caracter determinant.

Prezenta excepție nu contestă sintagma „imposibilitate absolută de a se prezenta în instanță” din perspectiva clarității sau previzibilității sale normative, aspect deja analizat de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 47 din 27 aprilie 2023, pronunțată în dosarul nr. 9g/2023. Critica formulată privește structura normativă ulterioară constatării imposibilității de prezentare a martorului. Odată constatată imposibilitatea, sintagma „pot avea loc” permite utilizarea declarațiilor fără existența unei obligații legale de verificare a proporționalității măsurii, chiar și în situațiile în care declarația citită reprezintă singura sau principala probă care fundamentează condamnarea.

Prezenta excepție de neconstituționalitate este distinctă de sesizarea examinată prin Decizia Curții Constituționale nr. 47/2023 atât prin obiectul controlului, cât și prin natura criticii constituționale și situația factuală care justifică ridicarea excepției.

În primul rând, obiectul controlului constituțional este diferit. Sintagma contestată în prezenta cauză este „pot avea loc” din art. 371 alin. (1) din Codul de procedură penală, sintagmă care nu a constituit obiect al controlului exercitat în cauza nr. 9g/2023. Aceasta are un conținut normativ distinct și reglementează caracterul discreționar al mecanismului citirii declarațiilor martorilor absenți, iar nu condițiile de acces în mecanism.

În al doilea rând, natura criticii constituționale este diferită. Cauza Eriomenco ridică o problemă de claritate și previzibilitate a normei. Prezenta excepție ridică o problemă de proporționalitate a ingerinței în dreptul la apărare, garantat de art. 26 din Constituție, în prezumția nevinovăției, garantată de art. 21 din Constituție, și în dreptul la un remediu efectiv, garantat de art. 20 din Constituție, prin lipsa unor garanții procedurale minime și a unor criterii de proporționalitate prevăzute expres de lege.

În al treilea rând, situația factuală este diferită. În prezenta cauză, caracterul determinant al declarațiilor citite rezultă chiar din conținutul sentinței contestate. La paragraful 18 al sentinței, instanța de fond reține că faptele aferente episodului Coniuhov Dumitru sunt demonstrate prin declarațiile martorilor absenți. Declarațiile lui Perjuc Vladimir, în calitate de denunțător și participant la operațiunea de flagrant dirijat, au avut un rol determinant în interpretarea transcriptului audio și în respingerea apărării întemeiate pe provocare. Impactul concret al sintagmei „pot avea loc” asupra drepturilor fundamentale ale inculpatei este astfel demonstrabil în prezenta cauză.

Articolul 371 alin. (1) pct. 2 din Codul de procedură penală, interpretat prin prisma sintagmei „pot avea loc”, a constituit temeiul juridic în baza căruia instanța de fond a dispus citirea declarațiilor martorilor Coniuhov Oleg, Costru Dumitru, Perjuc Vladimir și Zlotea Ghenadie în cadrul judecății în fond.

Curtea de Apel urmează să aplice aceeași normă pentru a verifica legalitatea procedurii probatorii și compatibilitatea acesteia cu garanțiile constituționale și convenționale aplicabile. Dacă sintagma contestată conferă instanței o putere discreționară lipsită de criterii legale privind verificarea proporționalității măsurii și existența unor garanții compensatorii, atunci instanța de apel nu dispune de un reper normativ clar pentru a controla constituționalitatea modului în care această discreție a fost

exercitată de instanța de fond. Constituționalitatea normei contestate este, prin urmare, determinantă pentru soluționarea apelului.

Prezenta excepție de neconstituționalitate nu substituie motivele de apel formulate în cauză și nici cererile privind readministrarea probelor sau audierea martorilor, formulate separat în fața Curții de Apel. Apărarea își menține integral toate argumentele formulate în apel referitoare la aprecierea probelor, credibilitatea martorilor, interpretarea transcriptelor audio și legalitatea administrării probatoriului.

Obiectul prezentei excepții este limitat exclusiv la problema constituțională generată de sintagma „pot avea loc” din art. 371 alin. (1) din Codul de procedură penală, interpretată în coroborare cu pct. 2 al aceluiași alineat. Excepția nu solicită Curții de Apel sau Curții Constituționale reevaluarea situației de fapt și nici pronunțarea asupra vinovăției inculpatei. Controlul solicitat este unul exclusiv normativ și privește compatibilitatea normei contestate cu art. 20, 21 și 26 din Constituție, interpretate în lumina art. 6 paragrafele 1 și 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.”

În cadrul ședinței de judecată, avocații Anatolie Jereghi și Svetlana Olari, au susținut cererea înaintată, solicitând admiterea acesteia după cum a fost formulată.

Procurorul Cristina Gladcov, în cadrul ședinței de judecată a solicitat respingerea cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, considerând că modul în care a fost formulată cererea privind excepția de neconstituționalitate nu îndeplinește cerințele pentru sesizarea Curții Constituționale.

Examinând materialele cauzei, în specul a cererii privind sesizarea în speță, Colegiul Penal consideră necesar de a admite cererea privind sesizarea Curții Constituționale, înaintată de către avocații Anatolie Jereghi și Svetlana Olari, depusă în interesele inculpatei Prodan Lilia, din următoarele considerente.

Potrivit art. 342 din Codul de procedură penală, (1) Toate chestiunile care apar în timpul judecării cauzei se soluționează prin încheiere a instanței de judecată. (2) Încheierile privind măsurile preventive, de ocrotire și asiguratorii, recuzările, declinarea de competență, strămutarea cauzei, dispunerea expertizei judiciare, prelungirea termenelor de examinare a cauzelor prevăzute la art. 20 alin. (4¹), precum și încheierile interlocutorii, se adoptă sub formă de documente aparte și se semnează de judecător sau, după caz, de toți judecătorii din completul de judecată. (3) Încheierile instanței asupra celorlalte chestiuni se includ în procesul-verbal al ședinței de judecată. (4) Încheierile date pe parcursul judecării cauzei se pronunță public.

Colegiul Penal indică că, conform art. 7 alin. (3¹) din Codul de procedură penală, la ridicarea excepției de neconstituționalitate și la sesizarea Curții Constituționale, instanța de judecată nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității normelor contestate cu prevederile Constituției, limitându-se la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una dintre părți sau de reprezentantul acesteia ori de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

Totodată, pct. 83 din Hotărârea Curții Constituționale din 09.02.2016, prevede că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale.

Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82, care la rândul său prevede că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții și anume, dacă obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Pct. 107 din Hotărârea Curții Constituționale din 09.02.2016, prevede că în temeiul art. 135 alin. (1) lit. a) și lit. g), sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale, de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, Curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza. O astfel de interpretare asigură principiul constituțional al independenței tuturor judecătorilor și soluționarea cauzelor și supremația Constituției în procesul de apărare a drepturilor și libertăților fundamentale.

În continuare, instanța de apel, ținând cont de prevederile legale sus enunțate, menționează că până în prezent o hotărâre a Curții Constituționale privind examinarea constituționalității art. 371 alin. (1) pct. 2) din Codul de procedură penală, în sensul formulat de către parte, nu există, prin urmare sesizarea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și verificarea constituționalității *dispozițiilor art. 371 alin. (1) pct. 2) din Codul de procedură penală*, urmează a fi admisă.

În conformitate cu art. art. 7 alin. (3¹), 342 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova, Colegiul Penal al Curții de Apel Centru,-

D I S P U N E :

Se admite cererea privind sesizarea Curții Constituționale înaintată de către avocații Anatolie Jereghi și Svetlana Olari, depusă în interesele inculpatei Prodan Lilia, privind verificarea constituționalității art. 371 alin. (1) pct. 2) din Codul de procedură penală, înaintată în cadrul cauzei penale la apelurile declarate de către apărătorul Anatolie Jereghi și Svetlana Olari în interesele inculpatei Prodan Lilia, împotriva sentinței Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 26 ianuarie 2026.

Se expediază în adresa Curții Constituționale a Republicii Moldova, sesizarea de ridicare a excepției de neconstituționalitate înaintată de către avocații Anatolie Jereghi și Svetlana Olari, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova
Încheierea este definitivă.

Președintele ședinței de judecată,
judecător

— Denis Băbălău

Judecător

Elisaveta Buzu

Judecător

Vladislav Schibin